

MIKKELIN HIIPPAKUNNAN PIISPA

Saarna ekumeenisessa sanajumalanpalveluksessa 14.3.2021 Mikkelin tuomiokirkossa

Jeesus sanoi:

”Minä olen elämän leipä. Teidän isänne söivät autiomaassa mannaa, ja silti he ovat kuolleet. Mutta tämä leipä tulee taivaasta, ja se, joka tätä syö, ei kuole. Minä olen tämä elävä leipä, joka on tullut taivaasta, ja se, joka syö tätä leipää, elää ikuisesti. Leipä, jonka minä annan, on minun ruumiini. Minä annan sen, että maailma saisi elää.”

Tästä sukeutui kiivas väittely juutalaisten kesken. He kysyivät toisiltaan: ”Kuinka tuo mies voisi antaa ruumiinsa meidän syötäväksemme?” Jeesus sanoi heille: ”Totisesti, totisesti: ellette te syö Ihmisen Pojan lihaa ja juo hänen vertaan, teillä ei ole elämää. Mutta sillä, joka syö minun lihani ja juo minun vereni, on ikuinen elämä, ja viimeisenä päivänä minä herätän hänet. Minun lihani on todellinen ruoka, minun vereni on todellinen juoma. Joka syö minun lihani ja juo minun vereni, pysyy minussa, ja minä pysyn hänessä. Isä, joka elää, on minut lähettänyt, ja niin kuin minä saan elämäni Isältä, niin saa minulta elämän se, joka minua syö. Tämä on se leipä, joka on tullut alas taivaasta. Se on toisenlaista kuin se ruoka, jota teidän isänne söivät: he ovat kuolleet, mutta se, joka syö tätä leipää, elää ikuisesti.” (Joh. 6:48–58).

”Koitti sitten kohtalokas maaliskuun 13 päivä, jolloin rauhanehdot meille radiossa saneltiin, ja niiden mukana murhesanoma Karjalan menetyksestä. Oudosti se kouristi sydäntä, kun sanottiin, että koti ja koko kotiseutu oli jätettävä ja lähdettävä mierontielle. Sinä päivänä itkettiin kautta Karjalan.” Näin kirjoitti talvisodan päättymisestä Sortavalan kaupunkiseurakunnan kirkkoherra Oskari Kanervo. Mikkelin hiippakunnan tuomiokapitulin arkistoon on koottu kirkkoherrojen kuvauksia siirtoseurakuntien kohtaloista sotavuosilta. Niitä on paitsi mielenkiintoista myös koskettavaa lukea.

Uudenkirkon kirkkoherra Eevertti Pärnänen kertoi, kuinka tieto talvisodan päättymisestä tuli seurojen keskelle. ”Raskain päivä evakoille oli maaliskuun 13, jolloin tuli tietoon Moskovan rauhan raskaat ehdot, tieto rakkaan Karjalan menettämisestä. Kiikan kirkonkylän kansakoululla oli seuroihin kokoontunut sadottain uusikirkkolaisia ja kanneljärveläisiä. Eipä siinä osattu paljon muuta kuin itkeä ja huutaa Herran puoleen.”

Talvisodassa Suomi taisteli olemassaolostaan. Sodan tuhot ja menetykset olivat suuria. Erityisesti karjalaiset joutuivat kärsimään sodan seurauksista. Mutta myös koko kansa kohtasi sodan kirot ja kauhut. Mikkelin tuomiokirkon kuorin oikeanpuoleisessa lasimaalauksessa Mikkelin kaupungin vaakuna on ympäröity liekein. Se viittaa tämän paikkakunnan pommituksiin, joista pahimmat olivat tammikuun viidentenä ja maaliskuun viidentenä päivänä. Henkilötappiot ja aineelliset vahingot olivat Mikkelissä raskaita.

Talvisodan kulkuun ja tapahtumiin perehtyessä ja evakoiden elämänvaiheisiin tutustuessa nyky-suomalaisen ei voi kuin ihmetellä, miten kansamme jaksoi ja selviytyi. Talvisodan henki ja edeltävien sukupolvien elämänarvot ovat yhä vaalimisen veroisia asioita. Karjalan Liitto huolehtii

tärkeästä perinteestä, kun se vuosittain järjestää talvisodan päättymisen muistotilaisuuden. Tänäkin muistamme kiitollisina sankarivainajia ja veteraanisukupolvien työtä ja taistelua isänmaamme puolesta.

Mikkelin tuomiokirkon kuorin vasemmanpuoleinen lasimaalaus liittyy luovutettuun Karjalaan ja luterilaisen hiippakunnan historiaan. Karjalan ja Viipurin vaakunat sekä Mikael Agricolan ja Paaveli Juustenin kuvat ovat tästä selkeinä merkkeinä. Lasimaalauksessa on kuitenkin kuvattuna myös kolmas kirkollinen vaikuttaja. Samalla se kertoo siitä, mistä karjalaiset ammensivat voimaa raskaina sotavuosina.

Maalauksen alaosassa on kuvattu kukko, jolla on lehti suussa. Tässä on viite Itä-Suomen rukoilevaisuuden keskushahmoon Henrik Renqvistiin. Hän oli alun perin nimeltään Heikki Kukkonen. Hän muutti nimensä Renqvistiksi, koska halusi olla "puhdas oksa" uskon viinipuussa. Siksi lasimaalauksessa häneen viittaa kukko, jolla on lehti suussa.

Toinen viite Renqvistiin ja Itä-Suomen rukoilevaisuuden hengellisiin painotuksiin on ristin juurella rukoukseen liitetyt kädet. Punainen kirkko on Sortavalan luterilainen kirkko, jossa Renqvist palveli kappalaisena 1800-luvun puolivälissä. Kirkko tuhoutui talvisodan lentopommituksessa helmikuun 2. päivänä 1940. Ihmiset kuulivat, kuinka kirkon urut soivat tulipalon aiheuttaman ilmanpaineen seurauksena.

Talvisodan vaikeina aikoina kansaa kehoitettiin rukoilemaan. Rukous merkitsi luottamusta meitä ihmisiä suurempaan ja vahvempaan Luojaan. Niin ortodoksisessa kuin luterilaisessa uskontulkinnassa rukouksella on keskeinen merkitys. Erityisesti vaikeina aikoina ja hädän hetkellä rukous on voimanlähde. Tietoisuus elävästä Jumalasta, joka kuulee ja tietää omiensa ahdingon, rohkaisee ja antaa voimaa. Hän antaa sen avun, jonka tietää meidän tarvitsevan. Luterilaisen kirkon Katekismuksen mukaan ”Jumala itse kehottaa meitä rukoilemaan hädässä ja luottamaan hänen apuunsa.”

Palaan vielä vasemmanpuoleiseen lasimaalauksen. Sen alaosassa, kaiken perustana, on teksti: ”Jumalan sana pysyy”. Rukouksen lisäksi Jumalan sanan kehotukset ja lupaukset ovat voimanlähde ja toivon tuoja ahdistuksissa ja huolissa. Luovutetun alueen seurakuntien kirkkoherrojen kertomuksia lukiessa korostuu se, että hajallaan olevat Karjalan evakot kokoontuivat satamäärin jumalanpalveluksiin ja seuroihin. Ihmisillä oli hengellinen nälkä. Ihmisillä oli tarve kokoontua yhteen, sillä Jumalan sana antoi voimaa. Se lohdutti murheissa ja menetyksissä. Se antoi toivoa silloinkin, kun kaikki näytti menetetyltä ja tuhotulta. Se toi yhteenkuuluvuuden henkeä ja tahtoa auttaa toinen toistaan.

Tämän päivän evankeliumissa Jeesus sanoo: *”Minä olen elämän leipä.”* Jeesus puhuu hyvin suoraan: *”Minä olen tämä elävä leipä, joka on tullut taivaasta, ja se, joka syö tätä leipää, elää ikuisesti.”*

Elämän leipä on Jumalalta tuleva sielun ruoka. Ilman elämän leipää ihmisen sielua jäytää tappava nälkä. Nykyaikana tämä nälkä on tullut aiempaa kovemaksi. Tämä johtuu siitä, että länsimaisessa kulttuurissa Jumalaa ei enää tarvita. Yleisen mielipiteen mukaan häntä ei ole olemassa. Jumalaa ei enää oteta laskuihin mukaan, kun mietitään, mitä ihminen elääkseen tarvitsee: Ruokaa, työtä, asunnon, koulutusta, liikuntaa, taidetta. Mutta Jumalaa ei oikeastaan tarvita. Tai tarvitsee, kuka tarvitsee, se on yksityisasiasia ja siellä pysyköön, marginaalissa piilossa.

Elämän syvimmistä ulottuvuuksista ei kuitenkaan voi puhua ilman Jumalaa. Ihminen ei riitä itse itsensä mitaksi ja elämän hallitsijaksi. Sodat ja kulkutaudit osoittavat sen konkreettisesti. Ihminen tarvitsee itseään suurempaa. Hän turvautuu aina johonkin voimakkaaseen, hän etsii aina suoja ja

merkitystä elämälleen. Näin tapahtui talvisodan aikana. Näin tapahtuu tartuntatautiepidemian keskellä.

Me kristityt etsimme ja haemme turvaa, suojaa ja merkitystä Jumalalta. Tunnustamme, että elämämme on Jumalan lahja. Tunnistamme, että ihmiseen on luotu jumalakaipuu. Hän etsii elämän leipää, ravintoa sielulle. Jeesus Kristus voi täyttää syvimmän kaipuun. Hän on ainut leipä, jonka varassa jaksan elämässä, sen kaikissa vaiheissa ja jopa kuolemassa. Muut leivät ovat vain korviketta, kaikkea muuta kuin leipää, vaikka ovatkin sellaista olevinaan. Jeesus on Pelastajamme ja Vapahtajamme, eikä ainoastaan meidän vaan koko maailman ja kaikkien ihmisten. Tässä on evankeliumin sanoman ydin ja keskus.

Talvisodan päättymisestä on kulunut 81 vuotta. Vuosi sitten Mikkelissä piti viettää Karjalan Liiton hengellisiä päiviä ja talvisodan päättymisen 80-vuotismuistotilaisuutta. Ne peruttiin päivää aikaisemmin koronapandemian takia ja siirrettiin tähän vuoteen. Nyt on jouduttu tekemään samalla tavalla. Kuka olisi silloin arvannut, että nyt olemme eläneet vuoden koronapandemian keskellä?

”Jaksaminen on nyt koetuksella ennennäkemättömällä tavalla”, uutisoi Helsingin Sanomat (12.3.2021). Kirjoituksen mukaan tämän hetken tunnelmia kuvaavat väsyneisyys, huoli, turhautuminen, alivireys, alistuminen ja toivottomuus. Henkisen tuen ja hoidon tarve ovat kasvaneet yhteiskunnassamme. Jaksamista koetellaan, epävarmuus kuluttaa, suunnitelmien ja ohjeiden jatkuva muuttuminen syö voimavaroja.

Mistä saamme voimaa? Miten säilytämme rohkeuden? Mistä löydämme toivon? Talvisodan sukupolvien opetus on edelleen hyvä ohje. Meitä edeltäneet ihmiset ovat joutuneet kohtaamaan hätää, ahdistuksia ja avuttomuutta. He ovat eläneet läpi vaikeuksia, joiden kestosta ei ollut tietoa.

He jaksoivat, kun turvautuivat rukouksessa Jumalaan. He kestivät, kun luottivat Jumalan sanan lupauksiin. He selvisivät, kun ketään ei jätetty yksin, vaan autettiin toinen toistaan. Näillä eväillä mekin jaksamme.

Seppo Häkkinen